

Enheten för människa och omgivning
Fredrik Haux, 010-730 96 34
arbetsmiljoverket@av.se

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona
remiss@boverket.se

Remiss – Boverkets förslag till föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall

Arbetsmiljöverket har läst rubricerade remiss och bedömer att syftet med de nya reglerna kan bli svårt att uppnå, samt att ett flertal paragrafer är otydliga och därmed svåra att efterleva.

Arbetsmiljöverkets synpunkter och ställningstaganden

I författningsförslaget bedömer Boverket i sin konsekvensanalys att förslaget i stort inte kommer att få några konsekvenser för hälsa och miljö eller hur tillämpningen av föreskrifterna ska gå till.

Arbetsmiljöverket delar inte denna bedömning utan bedömer att det kan bli svårt att ta fram nya sätt att lösa byggnadstekniska problem, vilket kan ge effekter på framtidens byggande. Det gäller både hälsa och hygien och därmed arbetsmiljön, samt stora kostnadsmässiga konsekvenser för byggbranschen som kommer att behöva ta fram vetenskapligt verifierade lösningar på byggnadstekniska problem. Det kommer att vara svårt för branschen att veta när ett förslag till teknisk lösning uppfyller kraven, samtidigt kommer det vara svårt för byggnadsnämnderna att bedöma om en lösning är godtagbar. Detta kan komma att leda till att undermåliga lösningar på byggnadstekniska problem släpps ut på marknaden. Det kan ge upphov till en dålig arbetsmiljö och därmed negativa hälsoeffekter för dem som vistas i byggnaderna/lokalerna.

Kravställning enligt annan lagstiftning, arbetsmiljölagen (1977:1160) med föreskrifter och miljöbalk (1998:808) med allmänna råd, kommer i efterhand att få användas för att åtgärda problemen, något som kommer att medföra avsevärda kostnader, ta lång tid att åtgärda och därför orsaka försämrade arbetsmiljö för dem som arbetar och vistas i lokalerna.

Arbetsmiljöverket bedömer vidare att de stora aktörerna inom byggbranschen så småningom kan komma att ta fram tekniska lösningar som är verifierade vetenskapligt, som även mindre aktörer mer eller mindre tvingas att använda för att det är svårt, kostsamt och tidskrävande att ta fram andra byggtekniska lösningar. Den kreativitet och nytänkande som är tänkt att ge upphov till mer flexibelt, snabbare, bättre och billigare byggande blir därför svårt att uppnå, vilket Boverket anger var syftet med regelförnyelsen. De byggnadstekniska lösningar som kommer att godkännas av byggnadsnämnden kommer i sig att ha en normerande verkan på hur ett problem ska lösas, på samma sätt som allmänna råden i dagens byggregler från Boverket (BBR 2011:6) har haft.

Så småningom kommer ny praxis att bildas genom vägledande domar och gemensamma branschregler. Detta är något som kommer att ta tid, och Arbetsmiljöverket ser därför en risk för att byggnader med brister i arbetsmiljön kommer att uppföras innan det skett.

Att Boverket i sitt förslag till nya byggregler tar bort hänvisningar till parallell lagstiftning och regler gällande projektering och byggande – arbetsmiljölagen (1977:1160) med föreskrifter - samt till relevanta standarder, försvårar och försämrar ytterligare möjligheten för projektörer och byggherrar att lösa byggtekniska problem. Undermåliga lösningar riskerar att tas fram, som kan leda till att arbetsmiljön försämras och därmed att hälsan påverkas negativt.

Kommentarer till föreskrifter

Arbetsmiljöverket anser att det finns stora svårigheter med att avgöra när en föreslagen föreskrift är uppfylld eller inte. Till exempel begreppen, *acceptabel luftkvalitet/ termisk komfort* med flera parametrar, som inte ska ge *oacceptabla risker för hälsan*, är otydligt och svårt att följa för projektörer och byggherrar. Nedanstående kommentarer till ett flertal paragrafer gällande olika parametrar lyfter detta.

2 kap. Material, 2 §: Den luftkvalitet som finns i en byggnad är beroende av materialval, verksamhet, städning och ventilation. Därför är materialvalet avhängigt av vilken verksamhet som förväntas äga rum, vilken ventilation som finns och vilka flöden som ventilationen har och luftutbyteseffektiviteten som vald ventilationslösning har. I allmänna råden till 112 § i föreskrifterna om arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1) finns skrivningar om att byggnadsmaterial med låga emissioner behövs för att normal komfortventilation ska kunna användas. I allmänna råden till 20 § i arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1) finns även rekommendationer gällande tillgänglighet och emissioner från material, så att även allergiker ska kunna vistas på arbetsplatser. Att hänvisa till att undvika *en oacceptabel risk för*

användarnas hygien eller hälsa är svårtolkat för dem som ska följa Boverkets föreskrifter. Därmed finns en risk för att arbetsmiljön försämras.

3 kap. Luft, 2 §: Skrivningen acceptabel luftkvalitet är oklar och behöver förtydligas. Skrivningen oacceptabla hälsoeffekter är oklar och behöver förtydligas. Begreppen acceptabel och oacceptabel används i plan- och byggförordningen (2011:338) som allmänna begrepp och förtydligas inte i föreskrifterna. Att säga att acceptabel luftkvalitet är en luftkvalitet som inte ger oacceptabla hälsorisker är ett cirkelresonemang som inte ger någon förklaring. Att överlåta den bedömningen till projektörer och byggherrar kan komma att medföra att reglerna tolkas olika av skilda aktörer och leda till negativa hälsoeffekter och därmed försämrade arbetsmiljö. I föreskrifterna behöver dessa begrepp konkretiseras för att kunna följas. Vidare kommer det att bli svårt för kommunernas byggnadsnämnder att avgöra om kraven i föreskrifterna är uppfyllda. Bestämmelser om ventilation finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2020:1). I 112 § finns krav på vilka luftflöden som behövs på arbetsplatser. I allmänna råden till 20 § i samma föreskrift finns rekommendationer gällande ventilation och tillgänglighet, så att även allergiker ska kunna vistas i lokaler med avseende på luftkvalitet.

4 kap. Ljusförhållanden, 3 §: Med olägenhet för människors hälsa avses i 9 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka en människas hälsa menligt i fysisk eller psykisk mening. Boverkets definition på olägenhet är rimligtvis densamma. Arbetsmiljöverket är tveksam till att överlåta till projektörer och byggherrar samt kommunernas byggnadsnämnder att bedöma vad som är olägenhet för människors hälsa gällande tillräckligt dagsljus. Det finns därför en uppenbar risk för att lokaler med ljusförhållanden som påverkar arbetsmiljön negativt byggs.

4 kap. Ljusförhållanden, 4 §: Författningsförslaget innehåller inga minimikrav på direkt solljus för enskilt vistelserum i lägenheter under 35 kvadratmeter vilket kan innebära en risk att rum utformas utan fönster eller med låg dagsljusstillgång. Direkt solljus är viktigt och kan vid en brist leda till negativa hälsoeffekter. Dessa små lägenheter antas vara ämnade åt unga personer, som förhoppningsvis inte kommer att bo så länge där. Samtidigt mår ungdomar i Sverige allt sämre psykiskt enligt flera utredningar. Detta beskrivs till exempel i rapporten *Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige? – Utvecklingen under perioden 1985–2014* (Folkhälsomyndigheten 2018). Vid arbete hemma, där hemmet är att betrakta som en arbetsplats enligt arbetsmiljölagen, kommer personer att kunna påverkas negativt ur hälsosynpunkt av brist på dagsljus. Arbetsmiljön i hemmet riskerar att försämrats. Även äldre personer som kan bo i och arbeta hemma i dessa lägenheter riskerar sämre arbetsmiljö.

5 kap. Rumshöjd, 2 §: Arbetsmiljöverket bedömer att det kan vara svårt för projektörer och byggherrar att avgöra den optimala eller lämpliga rumshöjden för en viss användning. Det kan istället finnas en risk för att det blir bli lägsta möjliga rumshöjd som kommer att byggas, med uppenbar risk för att olägenheter för människors hälsa kan bli resultatet.

6 kap. Termisk komfort, 2 §: Skrivningarna i 2 § kan uppfattas så att det krävs en operativ temperatur på 24,0 °C och högst 26,0 °C för att uppnå acceptabel termisk komfort. Då detta inte är fallet, finns risk att det kommer att skapa förvirring hos dem som ska följa reglerna. Denna paragraftext behöver omformuleras och förtydligas för att beskriva vad som är acceptabel termisk komfort, samt vilken kapacitet gällande termisk komfort som värmesystem och byggnad ska ha. Vidare är själva begreppet acceptabel termisk komfort otydligt och behöver förklaras. Att säga att det är en termisk komfort som inte ger oacceptabla hälsorisker är ett cirkelresonemang som inte ger någon förklaring. Att överlåta den bedömningen till projektörer och byggherrar kan komma att medföra att reglerna tolkas olika av skilda aktörer och leda till försämrade arbetsmiljö. Rekommendationer om temperatur inomhus på arbetsplatser finns i allmänna råden till 124 § i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS2020:1).

6 kap. Termisk komfort, 3 §: Det är inte sannolikt att de temperaturer som förväntas finnas i vårdlokaler, rum för undervisning eller annan pedagogisk verksamhet inom skolväsendet skulle kunna ge personer problem med att upprätthålla sin normala kroppstemperatur. Däremot kan lägre respektive högre temperaturer, även inom tillåtet temperaturspann, ge upphov till köldstress och värmestress, vilket kan påverka arbetstagaren på ett negativt sätt. Denna paragraftext är inte ändamålsenlig och behöver omformuleras och förtydligas.

7 kap. Fuktsäkerhet, 4-8 §§: Begreppen acceptabel - oacceptabel (mängd fukt), respektive oacceptabel risk används på samma sätt som i tidigare kapitel. Det är svårt för dem som ska projektera och bygga samt för byggnadsnämnderna att veta när och om funktionskraven är uppfyllda. Byggnader med undermåliga prestanda gällande fuktsäkerhet riskerar att byggas, vilket kan påverka arbetsmiljön negativt. Fukt och mögel i byggnader är ett vanligt arbetsmiljöproblem som ofta påverkar hälsan kraftigt negativt.

8 kap. Vatten- och avloppsinstallationer, Installationer för tappvatten: I 7 § används begreppen acceptabel respektive oacceptabel risk (här mikrobiell tillväxt) på samma sätt som i tidigare kapitel. Det är svårt för dem som ska

projektera och bygga samt för byggnadsnämnderna att veta när och om funktionskraven är uppfyllda. Risken för tillväxt av legionellabakterier och andra mikroorganismer kan därmed komma att öka och risken för försämrad arbetsmiljö är uppenbar. Legionärssjuka är en svår sjukdom som påverkar de flesta som smittas kraftigt negativt. För känsliga grupper kan sjukdomen vara dödlig.

9 kap. Utsläpp till omgivningen: I 2 § punkt 1, 4 § samt 5 § punkt 2, används begreppet "olägenheter" på ett sätt som är oklart. I tidigare kapitel används begreppet tillsammans med *människors hälsa*. Har begreppet olägenhet ensamt, samma innebörd i kapitel 9?

De som deltagit

Yttrandet har avgetts av generaldirektören Erna Zelmin. I den slutliga handläggningen har även ställföreträdande generaldirektören Håkan Olsson och enhetschefen Christina Jonsson deltagit. Föredragande har varit handläggaren Fredrik Haux.

Erna Zelmin

Fredrik Haux